

#kaç
genç
var.

9 başlıkta Seçim 2024:

Saadet Seçim Beyannamesinde kaç genç var?

İÇİNDEKİLER

1. Giriş.....	2
2. Gençlik tanımı.....	3
3. Gençlik hakları ve yerel gençlik politikası.....	4
4. Gençlik katılımı.....	6
5. Toplumsal cinsiyet, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'lar.....	8
6. Genç istihdamı.....	8
7. Beceri geliştirme ve kültür sanat.....	10
8. Barınma.....	11
9. Sağlık ve psikososyal destek.....	12
10. Çevresel sürdürülebilirlik ve adalet.....	13
11. Sonuç ve değerlendirme.....	16

1. Giriş

Saadet Partisi, 2024 Yerel Seçimleri'ne ilişkin olan beyannamesini yayımladı. Toplam 108 sayfadan oluşan beyannamede, toplam 23 kez "genç", bir kez ise "öğrenci" kelimesi yer almaktadır. Bu doğrultuda Saadet Partisi, 108 sayfada yalnızca 23 kez "genç" kelimesi geçirerek, ilk bakışta niceliksel olarak yetersiz söylem ve beyanlara sahip görünmektedir.

Detaylı bir inceleme sonucunda ise bu durumun niteliksel olarak da benzer olduğunu görülmektedir. Yerel yönetimler kapsamında gerçekleştirilen politikaları hizmet odaklı ele alan, bu hizmeti "Hakk'a hizmet" olarak tanımlayan ve bu kapsamda yerel yönetime seçilmiş/seçilecek olanların yetkilerinin "Allah Tealâ'nın emaneti" olarak kurgulayan bir yaklaşıma sahip olan Saadet Partisi, gençlik hakları temelli bir yaklaşımdan oldukça uzakta ve karşısında konumlanmaktadır. Bu konumda ise, gençlerin karşılaştığı çeşitli yapısal sosyal, ekonomik ve politik sorunları çözüme ulaştırmada ilericilikten, etkililikten ve sürdürülebilirlikten tamamen kopuk bir politik vizyona ve misyona sahip bulunmuştur.

Bu ana argümanı detaylandırmak üzere inceleme 9 ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; gençlik tanımı, ii) gençlik hakları ve yerel gençlik politikası, iii) gençlik katılımı, iv) toplumsal cinsiyet ve genç kadınlar, v) genç istihdamı, vi) beceri geliştirme ve kültür-sanat, vii) barınma, viii) sağlık ve psikososyal destek ve son olarak da ix) çevresel sürdürülebilirlik ve adalet şeklindedir.

2. Gençlik tanımı

Gençlik politikalarının değerlendirilme ve tasarlanma süreçleri, elzem olarak bir gençlik tanımının yapılmasını içerir. Bu tanım içerisinde hangi gençlik gruplarının ne derecede dahil edildiği, "genç" derken hangi gruplara ve bu grupların hangi özelliklerine atıf yapıldığı, hangi grupların gençlik tanımının dışında bırakıldığını değerlendirmek, bahsi geçen gençlik politikalarının kapsayıcılığı ve etki alanı açısından önem taşımaktadır. Gençlik homojen bir grup olarak tanımlanmamalı ve farklı gençlik gruplarının farklılaşan özellikleri üzerine düşünülmelidir. Ayrıca, gençlik ve yetişkinlik kavramlarının toplumsal olarak değişkenlik gösteren kavramlar ve oluş biçimleri olduğu, bu bağlamda gençlik ve yetişkinliğin yetişkin iktidarı altında kurulduğu¹ unutulmamalıdır.

Saadet Partisi'nin yerel seçime ilişkin beyannamesinde gençlik tanımı açısından öne çıkan iki husus vardır. Öncelikle, Gençler homojen bir grup olarak tanımlanmaktadır. Oysa, gençlik homojen bir kitle değildir. Farklı gençlik gruplarının farklılaşan sorunları, ihtiyaçları ve talepleri bulunmaktadır. Gençleri homojen bir grup olarak tanımlamak, bu ihtiyaç ve talepleri göz ardı etme riskini taşımaktadır. Bu çerçevede, halihazırda toplumsal ve politik açıdan önemli talepleri bulunan genç kadınlar, genç LGBTİ+'lar, Kürt gençler, Roman gençler, engelli gençler, mülteci/göçmen gençler beyannamenin odağının dışında bırakılmıştır. Sonuç olarak, beyanname, gençlik tanımı açısından kapsayıcı bir vizyon sunamamaktadır.

Beyannamenin gençliğe bakışı ve alt metninde yer alan gençlik tanımına öne çıkan başka bir nokta ise, yukarıdaki beyanda da yer aldığı üzere, gençlerin yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerin yararlanıcısı/hizmet alanı olanı konumlandırılmasıdır. Gençlerin yalnızca hizmet alan yurttaşlar olarak konumlandırılması, yetişkin odaklı bakış açısını yeniden üretmektedir. Eşit yurttaşlar olarak gençler, yerel yönetimlerin sağladığı imkanlardan faydalanmanın yanı sıra karar alma mekanizmalarına, gençlere yönelik tasarlanacak olan mekan ve hizmetlerin planlama süreçlerine aktif katılmayı talep etmektedir. Farklı gençlik gruplarının ve gruplar içindeki farklı kırımların, ilgili yerel yönetim karar alma mekanizmalarına olan dahiliyetini sağlayarak farklılaşan ihtiyaçlara ilişkin yürütülecek tüm planlama, yürütme ve izleme süreçlerine anlamlı etki etme fırsatları güvence altına alınmalıdır.

¹ Kurtaran, Y., Nemitlu, G., & Yentürk, N. Gençler hakkında, gençler için, gençlerle. N. Yentürk, Y. Kurtaran, G. Nemitlu (Ed.), *Türkiye'de gençlik çalışması ve politikaları* içinde (3-22. ss.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

3. Gençlik hakları ve yerel gençlik politikası

Saadet Partisi'nin gençlik hakları ve yerel gençlik politikası ile ilişkilendirilebilecek olan beyanları şu şekilde özetlenebilir:

Katılımcı bütçe uygulamaları başlatacağız: Vatandaşların bütçe kararlarına katılımını sağlayacak katılımcı bütçeleme uygulamaları hayata geçireceğiz.

Mahalle meclisleri oluşturacağız: Her mahallede düzenli olarak toplanacak mahalle meclisleri ile karar süreçlerine vatandaşlarımızın katılımını artıracacağız.

Kent konseylerini güçlendireceğiz: Kent konseylerini daha etkin hale getirecek, mali olarak güçlü bir yapı oluşturarak tüm sivil toplum gruplarının katılımını artıracacağız.

Katılımcı planlama atölyeleri: Vatandaşların kent planlamasına katılımını sağlamak için atölyeler düzenleyeceğiz.

Katılımcı bütçe oturumları düzenleyeceğiz: Yıllık bütçe planlaması sürecinde vatandaşların katılımını sağlayacak oturumlar düzenleyeceğiz.

Sivil toplum kuruluşları ile iş birlikleri yaparak sosyal politika uygulamalarını iyileştireceğiz.

Eğitim bursları fon oluşturacağız: Dezavantajlı gençlere eğitim bursları sağlayarak eğitim fırsatlarındaki adaletsizliği azaltacağız.

Gençlik merkezleri kuracağız: Gençlere yönelik etkinlikler düzenlemek için gençlik merkezleri açacağız.

Manevi değerler eğitimi vereceğiz: Gençler başta olmak üzere kadınlara ve toplumun her kesimine yönelik manevi değerler eğitimi verecek programlar düzenleyeceğiz.

Bu beyanlar; her ne kadar katılımcılığı, STK'larla işbirliğini, eğitimi ve istihdamı önceleme sebebiyle gençlik hakları odaklı geliştirilmiş oldukça kapsamlı yerel politikalar olarak görünüyorsa da, detaylı bir inceleme bu beyanların gençlik hakları çerçevesinde şekillendirilmiş olan bir yerel gençlik politikasından ne kadar uzakta pozisyonlandığını göstermektedir.

Bu durumun üç temel sebebi vardır. Bunlardan birincisi, Saadet Partisi'nin yerel yönetimler çerçevesinde gerçekleştirilen hizmetleri "Hakk'a hizmet" olarak tanımlayan ve bu doğrultuda seçilmiş/seçilecek olanların yetkilerini "Allah Tealâ'nın emaneti" olarak ele alan yaklaşımıdır. Bu gibi bir tutum, hak temelli bir yaklaşımla çeşitli temel çelişkilere sahiptir. Örneğin, hak temelli bir yaklaşım hukuksal düzleme dayanan bir evrenselliği savunarak her bireyin eşit bir şekilde bu haklara sahip olduğunu vurgularken; Saadet Partisi'ninki gibi bir teleolojik bir yaklaşım belli bir inanç ve değer sistemleri çerçevesinde bir hak tanımına sahip olup, bu inanç ve değer sistemleri dışında konumlanan bireylerin haklara olan erişimini kısıtlama ve bu gibi bir kısıtlamayı kendi değer sistemi çerçevesinde meşru kılma potansiyeli

taşımaktadır. Bir diğer örnek ise, hak temelli bir yaklaşım devletin bu hakları herkese eşit ve adil bir şekilde sunmasını sağlamak adına devlet ile dini kurumların birbirinden ayrılığını savunurken; Saadet Partisi'nin yaklaşımı devletin işleyişini teleolojik bir perspektifle nihai bir dini amaca hizmet etme şeklinde kurgulayarak din ve devlet kurumlarını hibritleştirme eğilimindedir. Bu gibi bir tutum devletin, farklı dini görüş ve inanç sistemlerine sahip bireylerin haklara olan erişiminde ayrımcılık gözetmesi riski taşımaktadır. Bu iki örnekte anlatılmaya çalışılan bu gibi çelişkiler; Saadet Partisi'nin "Hakk'a hizmet" ve "Allah Tealâ'nın emaneti" şeklindeki yaklaşımının, gençlik hakları temelli bir yaklaşımdan ne kadar uzakta ve karşısında konumlandığını gözler önüne sermektedir.

İkinci sebep ise, birinciyle ilişkili olarak, gençlere manevi değer eğitimi vermeyi amaçlayan programların hayata geçirilmek istenmesidir. Maneviyat, oldukça öznel bir konsept olması sebebiyle üzerinde anlaşılabilir tek bir anlam ve değer bütününe sahip değildir. Bu sebeple, manevi eğitimlerin, belli bir grubun kendi maneviyat anlayışı ve bu anlayış çerçevesinde şekillenen değerleri aktardığı bir niteliğe sahip olması büyük bir ihtimal ve risktir. Bu durumun bir risk olarak adlandırılmasının temel sebebi ise, gençlik hakları temelli bir yaklaşım, her gencin kendini gerçekleştirme ve bu bağlamda her gencin kendi inancını ve manevi değerlerini özgürce seçme hakkı olduğunu savunur. Dolayısıyla; belli bir manevi değerler bütününe tüm gençlere tek doğru gibi aktarılmasını savunan ve geri kalan manevi değerleri yanlış olarak niteleyen bu eğitim programları, gençlerin inanç özgürlüğünü ihlal etmekte ve bu kapsamda gençlik haklarından tamamen kopuk bir niteliğe bürünmektedir.

Üçüncü sebep ise Saadet Partisi'nin, gençlik haklarının temellerinden biri olan "her gencin kendi hayatını ilgilendiren konularda yargılama ve karar verme hakkını" gerçekleştirmede birincil mekanizma olan katılımı ele alan beyanlarında gençlik odaklı bir yaklaşıma sahip olmamasıdır. Gençliğin siyasal katılımı önünde gençlere özel ekonomik, sosyal ve siyasal yapısal engeller bulunmaktadır. Dolayısıyla, gençlik katılımını gerçekleştirmeye çalışan bir yerel yönetim vizyonu, bu yapısal sorunları ele alan ve çözüme ulaştırmayı hedefleyen bir misyona sahip olmalıdır. Ancak, Saadet Partisi bu gibi bir vizyondan ziyade oldukça yüzeysel, "nasıl" sorusuna cevap vermeyen politik stratejilerle vatandaş katılımı gibi oldukça genel bir söylem üretmekte ve bu kapsamda da gençlik katılımı önündeki yapısal engelleri göz ardı ederek gençlik katılımına dair etkili, anlamlı ve sürdürülebilir bir politika üretmemektedir.

Bu üç temel sebep sonucunda, Saadet Partisi'nin gençlik haklarından oldukça kopuk bir yerel yönetim vizyonuna sahip olduğu ve politikalarını bu vizyon kapsamında geliştirdiği sonucuna varılmaktadır.

4. Gençlik katılımı

Beyanname metninde gençlik katılımına dair açık bir ifade bulunmamaktadır.

2019 yılında gerçekleştirilen yerel seçime ilişkin seçim verilerine göre, Saadet Partisi'nin 30 büyükşehir belediye başkanı adayı içerisinde 18-29 yaş arasında genç aday bulunmamaktadır. Öte yandan, Saadet'in 1342 belediye başkanı adayından 212'si (%16), 11.502 belediye meclis üyesi adayından 1.799'u (%15,64), 762 il genel meclis üyesi adayından yalnızca 92'si (%8) 18-29 yaş aralığında yer almaktadır. 2019 yılında seçilen adaylara bakıldığında ise Saadet'in genç belediye başkanı ve genç il genel meclisi üyesi bulunmamakta; 20 genç belediye meclis üyesi (%5) bulunmaktadır.

2024 yerel seçimlerinde ise Saadet'in 23 büyükşehir belediye başkan adayı arasında 18-29 yaş aralığında genç aday bulunmamakta; 1266 belediye başkan adayından 208'i (%16,43), 698 il genel meclis üyesi adayından 67'si (%9,6), 9.194 belediye meclis üyesi adayından ise 1.229'u (%13,37) 18-29 yaş aralığında yer alan genç adaylardır.² Sonuç olarak, 2024 yerel seçimlerinde yarışacak olan Saadet adayları arasında genç temsiliyeti oldukça düşüktür. Diğer partilerin aday verileri de incelendiğinde sorumluluk ve yetki alanı arttıkça genç aday oranının düştüğü görülmektedir. Bu veriler, gençlik katılımı ve genç temsiliyetine ilişkin önemli bir sorunu işaret etmektedir.

Gençlik katılımını yalnızca aday ve seçilmiş siyasetçiler üzerinden analiz etmek, gençlik katılımını çok yönlü ele almayı engellemektedir. Oysa, gençlik katılımı; demografik ve politik farklılıklara bakılmaksızın, gençlerin bulunduğu her alanda karar alma mekanizmalarına katılabilirliğine işaret etmektedir. Beynamede gençliğe özel olarak odaklanmaksızın yerel yönetimlere katılımı ilgili aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

Belediyelerimiz sadece hizmet üreten kurumlar olmaktan çıkıp, halkın aktif katılımıyla şekillenen, halkın ihtiyaçlarına öncelik veren, halkın refahını artıran ve nihayetinde haklıya hakkını hakkınca veren dinamik yapılar haline gelecektir.

Yaptığımız her iş, halkımızın gözleri önünde, açık ve şeffaf olacak. Şehrin yönetiminde, şehrin vatandaşlarını aktif birer katılımcı yapacağız.

Her mahallede düzenli olarak toplanacak mahalle meclisleri ile karar süreçlerine vatandaşlarımızın katılımını artıracacağız.

Online platformlar ve katılımcı bütçe uygulamaları ile vatandaşların belediye işlemlerine erişimini kolaylaştıracak, mahalle meclisleri ve muhtarlarla işbirliği yaparak karar alma süreçlerine vatandaş katılımını artıracacağız. İhale süreçlerinin şeffaflığını ve belediye meclisi toplantılarının erişilebilirliğini sağlayacak, geri bildirim kanalları oluşturarak

² 2024 seçimlerine ilişkin aday verileri, 6 Mart 2024 tarihinde YSK Açık Veri Portalı'nda yayınlanmıştır. Bu nedenle, 6 Mart 2024 tarihinden önce yayınlanan incelemelere dahil edilemeyen 2024 seçimlerine ilişkin aday verileri, bu incelemeye dahil edilmmiştir.

vatandaşların seslerini duyacağız. Her adımı açık ve net olan, halkımızın katılımıyla şekillenen bir yönetim anlayışını benimseyeceğiz. Hesabı önce halkımıza vereceğiz.

Yerel yönetimlerin katılımcı mekanizmaları geliştirmesi ve yurttaş katılımını güçlendirmesi, demokratik yerel yönetimlerin garantisidir. Ancak, bahsedilen beyanlar, halihazırda siyasi katılım açısından sorunlarla karşılaşan grupların katılımını sağlamak için yeterli değildir. Bu alanlara gençlerin, kadınların ve diğer dezavantajlı grupların katılımı varolan eşitsizlik ve hiyerarşilere takılmaktadır. GoFor'un 2022 yılında yürüttüğü araştırmaya göre, gençler, oy verdikleri partilerin yönetimindeki belediyelerde karar alma süreçlerini, nüfuz sahibi bir tanıdık olmadan etkilemenin mümkün olmadığını ifade etmiş, diğer partileri genellikle erişilmez olarak gördüklerini belirtmiştir.³ Aynı araştırmada gençler, gençlerin şehirlerini ilgilendiren sorunlarda etkili olamamasının sebebi sorulduğunda belediye tarafından etkili olma imkanı sağlanmadığını başlıca sebep olarak öne sürmüştür. Araştırmaya katılan gençlerin yalnızca %23,6'sı yerel yönetimlerde gençlerin yönetime katılma imkanı olduğunu belirtmiş, gençlerin %68,9'luk bir kısmı belediye meclislerinde gençlik kontenjanlarını olmasını savunmuştur. Bu verilere ve sahadaki gözlemlere dayanarak, gençlerin siyasi katılımının önündeki en büyük engellerden birinin yetişkin odaklı siyaset kurumu olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, oluşturulacak katılımcı demokrasi kurumlarında kapsayıcılık ve katılımcılık ilkelerinin varolan dezavantajlar kapsamında değerlendirilmesi, bu kurumların oluşturulması ve yürütülmesi süreçlerinde gençlere ve gençlik örgütlerine yer verilmesi gerekmektedir.

Bu alanlara gençlerin katılımının dikkate alınmasının yanı sıra yerel yönetimlerde etkili gençlik katılımının sağlanması için gençlere özel katılım mekanizmalarının (gençlik meclisi, gençlik konseyi, gençlik forumu gibi) oluşturulması gerekmektedir.⁴ Gençlik meclisleri, gençlik merkezleri ve belediyelerde yer alan gençlik çalışanlarının güçlendirilmesi, gençlik katılımına sağladığı imkanlar nedeniyle GoFor'un birincil çalışma alanlarından. Bu alanlar, yetişkin siyasetçiler tarafından "gençlerimiz için" denilerek değil, gençler tarafından kurgulanmalı ve koordine edilmelidir. Öte yandan, yerel yönetimlerde bir yandan gençlik meclislerinin olup olmadığını, bir yandan da bu meclislerin gençlik katılımı açısından ne kadar işlevsel olduğunu takip edebileceğimiz herhangi bir mekanizma bulunmamaktadır.

³ Gençlik Örgütleri Forumu. (2022). *Gençlerin politik tercihleri araştırması raporu*.

<https://go-for.org/wp-content/uploads/2022/05/Baski-Gençlerin-Politik-Tercihleri.pdf>

⁴ Avrupa Konseyi. (2003). *Gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımına ilişkin yeniden düzenlenmiş Avrupa Şartı*.

<https://rm.coe.int/1680703901>

5. Toplumsal cinsiyet, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'lar

Beyanname metninde genç kadınlara ve genç LGBTİ+'lara yönelik herhangi bir beyan bulunmamaktadır. Genç kadınların ve LGBTİ+'ların temel haklar ve özgürlüklerin yanı sıra örgütlenme özgürlüğü, sağlık kurumlarına erişim, işsizlik, derinleşen yoksulluk, eğitime erişim, ulaşım vb. konulardaki sorunları ve talepleri düşünüldüğünde, bu *görmeyişin* ideolojik boyutu ve yaratacağı katmanlı problemler açığa çıkmaktadır.

Öte yandan, beyannamede bulunan

Gençler başta olmak üzere kadınlara ve toplumun her kesimine yönelik manevi değerler eğitimi verecek programlar düzenleyeceğiz.

beyanında bahsedilen "manevi değerler eğitimi"nin içeriği ve hedef kitlesi tartışma konusudur. Gençlerin ve kadınların son dönemdeki toplumsal ve siyasi talepleri yerine, manevi değerler eğitiminin beyannameye dahil edilmesi, gençleri ve kadınları eşit yurttaşlar olarak konumlandırmamakta; devlet politikalarıyla korunmaya ve şekillendirilmeye ihtiyacı olan bireyler olarak ele almaktadır.

Bu bağlamda, Saadet Partisi Beyannamesi, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'ları görmezden gelmektedir. Oysa, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'ların siyasi ve toplumsal hayatta eşitlik, şiddet, yoksullaşma, güvencesiz çalışma, ev içi emeğin ve bakım yükünün genç kadınlara bırakılması, ulaşım, sağlık ve eğitime erişim, psikososyal destek başlıklarında yaşadığı sorunlar derinleşmekte. Devlet politikalarının, toplumsal kutuplaşma ve şiddetinin yansımaları hayatlarında birebir hissedilen genç kadınlar ve LGBTİ+'ların yaşadıkları sorunları dikkate alan, farklılaşan sorunlara farklılaşan çözümler üretebilen, politika üretme mekanizmalarına birinci elden dahil olmaları için alan açan bir yerel yönetim bu dönem için elzemdir.⁵

6. Genç istihdamı

Saadet Partisinin genç istihdamına yönelik beyanları şu şekildedir:

Birincil sorun, yüksek işsizlik oranları ve özellikle gençler arasında artan işsizlik seviyesidir. Bu durum toplumsal huzursuzluğa, genç nüfusun potansiyelinin kullanılmamasına neden olmakta ve ekonomik büyümeyi engellemektedir. Genç işsizliği, sadece ekonomik bir sorun olmanın ötesinde, sosyal bir krize işaret etmektedir.

⁵ Bknz. Genç LGBTİ+ Derneği. (2022). *LGBTİ+ gençler gençlik merkezlerinden ne istiyor?* https://genclgbti.files.wordpress.com/2022/02/genclik_merkezleri-2.pdf

Son olarak eğitim sistemimiz ve işgücü piyasasının ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluk da büyük bir sorundur. Mevcut eğitim sistemi, iş piyasasının talep ettiği beceri ve nitelikleri yeterince sağlayamamakta, bu da gençlerin iş bulma süreçlerini zorlaştırmakta ve işverenlerin nitelikli iş gücü bulma konusunda sıkıntılar yaşamasına neden olmaktadır.

Genç Girişimcilere Özel Teşvikler Sunacağız: Genç girişimcilere yönelik hibe, kredi olanakları sağlayacağız ve mentorluk programları düzenleyeceğiz.

Bu beyanlar gençlerin kendini gerçekleştirebileceği işlerde güvenceli bir şekilde istihdam edilmeleri bakımından oldukça yetersizdir. Bu durumun iki temel sebebi vardır. Bunlardan birincisi, genç işsizliğinin işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılamayan eğitimlerden kaynaklandığı görüştür. Türkiye’de halihazırda son 10 yılda uygulanan istihdam politikaları “asimilasyona dayalı kalkınma modeline” dayanan politikalarıdır. Bu modele göre işsizliğin temel sebebi, bireylerin işgücü piyasasının taleplerini yeterince karşılayacak formasyon ve donanıma sahip olmamasıdır. Buna dayanarak asimilasyona dayalı kalkınma modeli; bireylere hem niteliksel hem de niceliksel anlamda daha çok eğitim verilmesi sonucunda bireylerin mevcut ekonomik yapılara daha çok uyum sağlamasını, entegre edilmesini, yani “asimile edilmesini” işsizliğin çözümü olarak görmektedir.

Saadet Partisi’nin eğitim ile işgücü piyasası arasındaki uyumsuzluğu öne çıkaran yukarıdaki beyanı, tam olarak bu yaklaşımın bir örneğidir. Ancak, bu gibi bir yaklaşım, genç işsizliğinin yapısal sebeplerini göz ardı eden bir nitelikte olup, etkililikten uzaktadır. Türkiye’deki genç işsizliğinin birincil sebebi, Türkiye’deki işgücü piyasasının özellikle de son 20 yılda basit, düzensiz ve geçici işgücü talebine kayarak emeği son derece esnek, istikrarsız, güvencesiz ve düşük ücretli hale getiren bir şekilde yapılandırılmasıdır. Bu yapılandırılma sonucu gençler, oldukça nitelikli bir formasyona sahip olsun ya da olmasın, yalnızca prekarite niteliğinde işler bulabilmekte ve bu bağlamda ya güvencesiz, düşük ücretli, belirsiz ve kendi gerçekleştiremeyecekleri bu işlerde çalışmakta ya da onurlu bir yaşam hakkını karşılamayan bu işleri reddederek işsiz kalmayı tercih etmektedirler. Bu gibi bir yapısallığı göz ardı ederek genç işsizliğinin nedenselliğini, gençlerin formasyonunun işgücü piyasasının taleplerine ve rekabetçiliğine karşın “eksik” ve “yetersiz” kalması üzerinden kurgulayan bir yaklaşım oldukça bireyci bir yaklaşım olup, bu problemin tüm sorumluluğunu oldukça adaletsiz bir biçimde gençlere yüklemektedir. Sonuç olarak Saadet Partisi, bu gibi bir yaklaşımla genç işsizliği karşısında ülkenin üretim yapılarını sorumlu tutmak yerine gençleri sorumlu tutarak genç işsizliğinin yapısal sebeplerini göz ardı etmekte ve gençlerin bu kapsamda yaşadığı hak ihllalleri, eşitsizlik ve adaletsizliği derinleştirerek sürdürecektir politikalar geliştirmektedir. Bu da Saadet Partisi’ni gençlerin kendini gerçekleştirebileceği işlerde güvenceli bir şekilde istihdam edilmeleri bakımından oldukça yetersiz kılmaktadır.

İkinci sebep ise, birinciyle ilişkili olarak, Saadet Partisi'nin genç işsizliği karşısında yalnızca genç girişimciliğini öne çıkarmasıdır. Bu gibi kısıtlı bir istihdam alanına teşvik, genç işgücünün çeşitliliğini sınırlandırmakta ve bu doğrultuda ekonomik kalkınmanın önünde temel bir engel oluşturmaktadır. Her ne kadar teknolojiye dayalı girişimcilik ekonomik kalkınma açısından önemli bir yere sahip olsa da, ekonominin sürdürülebilir bir biçimde büyümesi, kapsayıcı olması ve gençlerin kendilerini gerçekleştirebilmesini sağlayacak bir ekonomik düzlemin oluşturulabilmesi için gençlerin farklı sektörlerde de güvenceli bir biçimde istihdam edilmesi gerekmektedir. Öte yandan; girişimcilik oldukça yüksek riskli ve düşük sosyal güvenceli bir istihdam türüdür. Dolayısıyla, halihazırda oldukça güvencesiz, kaynaklara erişimi kısıtlı ve dar gelirli olan gençleri yalnızca girişimciliğe teşvik etmek; gençlerin kendini gerçekleştirebileceği, ekonomik sömürden korunduğu, sağlığına ve bütünsel gelişimine zarar vermeyecek, açlık ve yoksulluktan korunmasını ve sosyal güvenlikten yararlanmasını sağlayacak bir genç istihdam modelinden oldukça uzak bir yaklaşımı ifade etmektedir.

Bu iki temel sebep sonucunda, Saadet Partisi'nin gençlerin; kendini gerçekleştirebileceği, ekonomik sömürden korunduğu, sağlığına ve bütünsel gelişimine zarar vermeyecek, açlık ve yoksulluktan korunmasını ve sosyal güvenlikten en geniş kapsamda yararlanmalarını sağlayacak işlerde istihdam edilmesini sağlayacak politik vizyon ve misyondan oldukça uzak olduğu kanısına varılmaktadır.

7. Beceri geliştirme ve kültür sanat

Beyanname metninde gençlerin becerilerinin geliştirilmesi, kültür sanat ve gençlerin kendini gerçekleştirmesine dair aşağıdaki maddeler yer almaktadır:

Gençlere yönelik etkinlikler düzenlemek için gençlik merkezleri açacağız.

İhtiyaç sahibi gençlere spor malzemeleri sağlayacak programlar yürüteceğiz.

Spor yetenekleriyle öne çıkan gençlere burslar sağlayacağız.

Genç sporcuları yetiştirmek için kapsamlı programlar oluşturacağız.

Gençler ve çocuklar için sanat-kültür ve eğitim programlarını genişleteceğiz, çeşitlendireceğiz.

Öncelikle, gençlerin kültür sanat üretimlerinin desteklenmesi ve belediyelere ait mekanların gençler için yeniden tasarlanması önemlidir. Bu yöndeki beyanlar umut vericidir. Bunun yanı sıra gençler, belediyeler bünyesindeki gençlik merkezleri başta olmak üzere çeşitli kültür sanat mekanlarının sadece ziyaretçisi ya da yararlanıcısı olarak konumlandırılmamalıdır.

Ayrıca, gençlere yönelik hizmetler yalnızca spor ile sınırlandırılmamalı; gençlerin bu alana ait çok katmanlı ihtiyaç ve talepleri göz önünde bulundurulmalıdır. Gençlerin bu alanların oluşturulması ve koordine edilmesi sürecinde gençlerin karar alma mekanizmalarına dahil edilmesi, gençlerin bu alanlarda kendilerini geliştirmeleri ve gerçekleştirmelerinin garantisini sağlayabilir.

Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere belediyelerin bahsi geçen mekan ve etkinliklere dair kapasitesi olmakla birlikte bu mecraların kaç genç için ulaşılabilir olduğu, katılım gösteren gençlerin sosyoekonomik durumu, dezavantajlı gençlerin bu mekanlardan yararlanmalarının önündeki engellere dair veri ve çalışmalar bulunmamaktadır. Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın yürüttüğü araştırmaya göre gençlerin yalnızca %12,9'u belediyelere ait sosyal tesisleri kullanmaktadır.⁶

Derinleşen ekonomik kriz ve genç yoksulluğu ile birlikte, başta öğrenci gençler olmak üzere gençler, kültür sanat faaliyetlerine katılımlarına dair çeşitli talepleri ve kaygıları dile getirmektedir. Öte yandan, başta kırsalda yaşayan gençler, ne eğitimde ne istihdamdaki gençler ve işçi gençler olmak üzere milyonlarca genç için için kültür sanat faaliyetlerine katılım talebi, gündelik hayata dair bir talep olamamaktadır. Bu duruma dair gençlerin kültür sanat faaliyetlerine katılımının sağlanması için bu alanların katılımcı ve kapsayıcı şekilde örgütlenmesi ve daha kapsamlı sosyal politikaların üretilip hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu politikaların üretim süreçlerine gençlik örgütlerinin dahil edilmesi, yerelerde gençlerin talepleri ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması elzemdir.

8. Barınma

Saadet Partisi'nin barınmaya ilişkin beyanları şu şekildedir:

Uygun fiyatlı sosyal konutlar inşa edeceğiz: Düşük gelirli aileler için uygun maliyetli, kaliteli sosyal konutlar inşa edeceğiz.

Sosyal politika odaklı konut ve kentsel dönüşüm projeleri geliştireceğiz: Kentsel alanlarda yaşayan dezavantajlı gruplara yönelik kentsel dönüşüm projeleri başlatacağız. Konut sahibi olmayı teşvik etmek için uygun fiyatlı sosyal konutlar inşa edeceğiz.

Yukarıdaki beyanların azlığından da anlaşılabilir olduğu üzere Saadet Partisi, gençlerin barınma krizine dair yaşadığı sorunları çözüme ulaştırmak bir yana, genel olarak ülkedeki barınma krizine dair sorunları çözmede oldukça yetersiz bir politik vizyona sahip olduğu görülmektedir.

⁶ Toplum Gönüllüleri Vakfı. (2022). *Gençlerin ihtiyaçları araştırması*.
<https://www.tog.org.tr/files/aramalar/konda-qenclerin-htiyaclari-arastirmasi-2022.pdf>

Bu durumunun iki temel sebebi vardır. Bunlardan birincisi, yukarıdaki beyanların birbirini tekrar eden niteliğinden öte, oldukça belirsiz ve yetersiz bir şekilde ele alınmasıdır. Dezavantajlı gruplara yönelik uygun fiyatlı ve erişilebilir konut yapılması her ne kadar olumlu bir politika gibi gözükse de, bu politikayı gerçekten olumlu ve erişilebilir kılacak olan unsurlar bu konutların hayata geçirilme sürecindeki planlama, uygulama ve izleme/değerlendirme gibi süreçler hakkındaki detaylardır. Örneğin, bu sosyal konut projelerinin hangi mali kaynaklardan fonlanacağı, hangi işbirlikleri ile uygulanacağı, hangi bileşenler tarafından izlenip değerlendirileceği gibi sorulara verilecek cevaplar ancak bu politikaların ilerici, etkili, erişilebilir ve sürdürülebilir bir niteliğe sahip olup olmadığı kanısına bizleri ulaştırabilir. Bu gibi detaylara yer vermeyerek Saadet Partisi, barınma krizine dair ileri, etkili ve sürdürülebilir bir politik vizyon ve misyon bakımından oldukça yetersiz bulunmuştur.

İkinci sebep ise, yukarıdaki beyanlar yalnızca yeni konut inşasına dayalı bir çözüm geliştirmektedir. Oysa ki Türkiye'deki barınma krizi ve bu krizin özellikle de gençlere olan yansımalarının sebebi Türkiye'deki konut sayısı yetersizliğinden kaynaklanmamaktadır. Tam aksine, Türkiye'deki barınma krizinin temel sebebi Türkiye'de konutun bir temel hak ve ihtiyaç olarak algılanmaktan yatırım aracı olarak kavramsallaştırılmasına olan evrimidir. Bu süreç, hali hazırda var olan sosyo-ekonomik eşitsizlikleri daha da derinleştiren bir boyuta yol açmaktadır⁷. Toplumun %10'luk kesimi bu gibi yatırımlar aracılığıyla daha da birikim sağlarken konut fiyatlarını yukarıya çekmektedir⁸. Böylelikle düşük ve düzensiz gelire sıkıştırılmış gençler için konut seçenekleri git gide kısıtlanmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'de barınma krizini çözmeyi hedefleyen bir yerel yönetim vizyonu; eşitlik ve adalet ilkelerini benimseyerek inşaaı değil yeniden dağıtımını öncelermelidir. Saadet Partisi ise bu konudaki vizyonunu yalnızca inşaa üzerine kurgulayarak, bu gibi bir vizyondan oldukça uzakta konumlanmakta ve Türkiye'deki barınma krizine ilerici, etkili ve sürdürülebilir bir çözüm getirme açısından oldukça yetersiz kalmaktadır.

9. Sağlık ve psikososyal destek

Beyannamede gençlere yönelik sağlık ve psikososyal destek hizmetlerine dair beyan bulunmamaktadır. Bu metnin kapsamı dahilinde, gençlerin ve farklı gençlik gruplarının sağlığa ve psikososyal desteğe erişimde farklılaşan ihtiyaçları bulunmaktadır. >ihin sağlığı ve genç intiharları çalışmalarına bakıldığında işsizlik, ekonomik kriz, gelecek kaygısı,

⁷ Madden, D. & Marcuse, P. (2016). The permanent crisis of housing. <https://jacobin.com/2016/10/housing-crisis-rent-landlords-homeless-affordability/>

⁸ Ekici, Y. (2022). Barınma krizi serbest piyasanın dinamikleriyle çözülemez. <https://www.gazeteduvar.com.tr/barınma-krizi-serbest-piyasanin-dinamikleriyle-cozulmez-haber-1578592>

aile/toplum/akran baskısı, çalışma yaşamında yaşanan sorunlar, etnik ve cinsel yönelim temelli ayrımcılık öne çıkan nedenlerdir.⁹

Son dönemde gençler arasında yaygınlaşan psikososyal destek talebi göz önüne alındığında gençlere yönelik hizmetlerin geliştirilmesi önemini korumaktadır. Ayrıca, gençlerin zihin sağlığı ve iyi olma halini etkileyen toplumsal nedenler önemini korumaktadır. Bu nedenle, bireylere verilecek psikososyal destek kritik olsa da bu sorunlara daha katmanlı ve kompleks sosyal politikalarla karşılık verilmesi gerekmektedir. Toplumsal ve sistemsel eksiklikler nedeniyle sekteye uğrayan zihin sağlığı ve iyi olma hali için, yalnızca bireylerin dayanıklılığını artırmak değil, sistemlerin ve politikaların dayanıklılığını artırmak kalıcı bir çözüm sunabilir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin sağlık ve psikososyal destek merkezleri bulunmakta fakat bu merkezlerin nerelerde yoğunlaştığı, kaç kişiye ve hangi gruplara ulaştığı, verilen hizmetlerin kalitesi ve yeterliliği üzerine veri ve çalışmalar bulunmamaktadır. Yerel yönetimler sağlanan bu ve benzeri hizmetlerin kanıta dayalı gerçekleştirilmesi, farklı gençlik gruplarının farklılaşan sorunlarını gözetmesi, erişilebilir ve ilgili kurumlarca belirlenen sağlık ve zihin sağlığı standartlarına uyması, verilen hizmetlerin izlenmesi için veri ve haritalandırma çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

10. Çevresel sürdürülebilirlik ve adalet

Saadet Partisi’nin çevresel sürdürülebilirlik ve adalet ile ilişkilendirilebilecek olan beyanları şu şekilde özetlenebilir:

Enerji verimliliğini artıran teknolojiler kullanacağız: Belediye binalarında ve aydınlatma sistemlerinde enerji verimliliğini artıran teknolojiler kullanacağız.

Çevre dostu teknolojik çözümler sunacağız: Şehir planlamasında çevre dostu teknolojik çözümleri tercih edeceğiz.

Su kaynaklarını etkin yönetmek için akıllı sistemler kullanacağız.

Sürdürülebilir enerji projelerine öncelik vereceğiz: Güneş panelleri ve rüzgar türbinleri gibi sürdürülebilir enerji projelerine öncelik vereceğiz.

Toplu taşıma araçlarını çevre dostu modellere dönüştüreceğiz: Mevcut toplu taşıma filolarını çevre dostu araçlarla yenileyerek hava kalitesini iyileştireceğiz.

Yeşil alanları koruyup artıracacağız: Mevcut park ve yeşil alanları koruyacağız ve her yeni inşaat projesinde ek yeşil alanlar yaratacağız.

⁹ İstanbul Gençlik Araştırmaları Merkezi. (2023). *Türkiye Genç İntiharları: Farklı bir dünya için umut yeşertirken genç intiharlarından ders almak*.
<https://www.genclikarastirmalari.org/post/turkiye-de-genc-intiharlari-arastirma-raporumuz-yayinda>

Sel ve su baskınlarına karşı dirençli alt yapı inşa edeceğiz: Sel ve su baskınlarına karşı daha dayanıklı altyapı sistemleri inşa edeceğiz.

Yenilenebilir enerji projelerini destekleyeceğiz: Kamu binalarında ve sokak aydınlatmalarında yenilenebilir enerji kullanımını teşvik edeceğiz.

Atık yönetimi sistemlerini geliştireceğiz: Geri dönüşüm oranlarını artırmak için kapsamlı atık yönetimi sistemleri geliştireceğiz.

Çevre eğitimi ve farkındalık programları oluşturacağız: Okullarda ve kamu kurumlarında çevre eğitimi ve bilinçlendirme programları yürüteceğiz.

Saadet Partisi'nin bu beyanları çevresel sürdürülebilirlik ve adalet bakımından temel bir eksikliğe sahiptir. Bunlardan birincisi, uyum (*adaptation*) ve azaltım (*mitigation*) stratejileri arasındaki dengesizliktir. Azaltım; iklim ve diğer çevresel krizlere sebep olan faktörleri (karbon emisyonu, ormansızlaştırma vb.) ortadan kaldırmayı, yavaşlatmayı ya da tersine çevirmeyi amaçlayan bir stratejidir. Ancak günümüz şartlarında, azaltım her ne kadar önemini korusa da, iklim ve çevresel krizlerle mücadelede tek yöntem olmaktan çıkmıştır. Bunun sebebi, azaltım stratejilerinin (istikrarlı uygulanması koşulunda) uzun vadede sonuç vermesidir. Ne yazık ki, toplumları iklim ve çevresel krizlerin etkilerinden korumak için böyle bir süreye bugün sahip değiliz.¹⁰ Bu bağlamda, uyum stratejileri büyük önem kazanmıştır. Uyum stratejileri; gerçekleşmekte olan ya da gerçekleşmesi beklenen iklim ve çevre koşullarına uyum sağlayarak özellikle de gençlik gibi marjinalize edilmiş grupların temel hak ve ihtiyaçlarını (gıda, su, sağlık, barınak, geçim kaynağı vb.) gerçekleştirebilmesini sağlayan eylemler bütünüdür. Bu stratejiler içerisinden en önemlileri; i) iklime ve diğer çevresel krizlere dayanıklı (aşırı sıcaklar, aşırı soğuklar, seller, yangınlar, fırtınalar vb.) erişilebilir ve kapsayıcı kent yapıları oluşturmak, ii) yerel kayıp ve hasar fonu gibi sosyal güvenlik ağlarının oluşturulması, iii) dezavantajlı gruplara yönelik ekonomik olarak dayanıklılık sağlayıcı adil ücret uygulamaları ve nakit transferi programlarının hayata geçirilmesi, ve iv) iklim ve çevresel sürdürülebilirlik eğitimleri sağlamaktır¹¹.

Yukarıdaki beyanlardan da anlaşılacağı üzere, Saadet Partisi beyanlarında çoğunlukla azaltım stratejilerine yer vererek gençliğin iklim ve diğer çevresel krizler karşısındaki özel kırılganlıklarını en aza indirgeyecek olan uyum stratejilerini göz ardı etmektedir. Gençlik iklim ve çevresel krizlerin etkilerini ve bu etkiler kapsamında gelişen adaletsiz sosyoekonomik değişimin etkilerini hayatlarının diğer gruplara görece olarak daha büyük bir bölümünde yaşayanlar olarak hak ihlallerine en çok maruz kalan toplumsal gruplardandır. Bu bağlamda,

¹⁰ UNDP. (2024). What is climate change and why is it crucial?.

<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/what-climate-change-adaptation-and-why-it-crucial>

¹¹ Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). 2022. *Climate change 2022: Impacts, adaptation and vulnerability*. Cambridge University Press.

çevresel adaleti sağlamayı hedefleyen bir yaklaşım; gençlerin bu bağlamdaki özel konumu karşısında karşılaştığı sorunları en aza indirmek ve/veya ortadan kaldırmak adına gençlere özel oluşturulmuş hasar ve kayıp fonu, adil ücret uygulamaları, nakit transferi programları ve gençler için erişilebilir iklime dayanıklı kent ve konut yapılarının oluşturulması gibi politika müdahaleleri öngörmektedir. Ancak, Saadet Partisi bu gibi politikalara beyanlarında yer vermeyerek gençlerin iklim ve diğer çevresel krizler karşısındaki kırılganlığını ve yaşadıkları hak ihlallerini derinleştirerek sürdüreceği bir niteliğe sahiptir.

Bunların yanı sıra, Saadet Partisi'nin azaltım stratejileri planlama, uygulama ve izleme/değerlendirme süreçleri gibi unsurlar hakkındaki derinlik, detay ve kapsamlılık açısından oldukça yetersiz ve eksiktir. Azaltım politikalarının çıktılarını uygulama pratiklerine göre adillik bakımından oldukça değişkenlik gösterebilen politikalarlardır. Örneğin, yalnızca özel sektör tarafından fonlanan ve uygulanan bir azaltım stratejisi toplumun yalnızca avantajlı kesimlerinin erişebileceği teknoloji ve kaynaklardan faydalanarak bu kesimlerin karbon ayak izlerini azaltmayı hedeflerken, gençlik gibi dezavantajlı grupların bu teknoloji ve kaynaklara erişimini göz ardı ederek iklim ve çevre krizi karşısındaki kırılganlıkları yeniden üretmek sürdürme potansiyeli taşımaktadır. Dolayısıyla, beyan edilen azaltım politikalarının hangi kaynaklardan fonlanacağı, hangi işbirlikleri kapsamında hayata geçireceği, hangi bileşenler tarafından denetlenip, izlenip, değerlendirileceği bu politikaların çıktılarında toplumun her kesiminin adil bir biçimde yararlanıp yararlanamayacağını belirlemektedir. Bu gibi detaylardan, yukarıdaki gibi oldukça yüzeysel bir şekilde ele alınarak hiç bahsedilmemesi, Saadet Partisini çevresel sürdürülebilirlik ve adalet bakımından oldukça yetersiz ve eksik bir vizyona doğru itmektedir.

11. Sonuç ve değerlendirme

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda, Saadet Partisi'nin beyannamesinde yer alan beyanları gençliğin yaşadığı çeşitli yapısal sorunları çözüme ulaştırmada ilerlilikten, etkilikten ve sürdürülebilirlikten uzak bir nitelikte bulunmuştur. Yukarıda detaylıca incelenen farklı temalar kapsamındaki gençliğin mevcut durumunun yapısal analizinden yoksun, "Hakk'a hizmet" ve "Allah Tealâ'nın emaneti" şeklinde tanımlanmış bir yerel yönetim vizyonu, Saadet Partisi'ni gençlik hakları temelli bir yaklaşımdan oldukça uzakta konumlanan bir misyona itmekte olup, gençlerin sorunlarını "nasıl" çözebileceğine dair yetersiz, belirsiz ve etkilikten uzak bir niteliğe sahip kılmaktadır.

Sonuç olarak Saadet Partisi'nin beyanları, kapsayıcı bir gençlik tanımına dayanmayan; belirli manevi değerler çerçevesinde gençlik haklarını hukuksal ve evrensel düzleminden koparan ve bu hakları yalnızca belli bir grubun erişimine açma riski taşıyan; gençlik katılımını odağına almayan; genç kadın ve LGBTİ+'ların ihtiyaç ve taleplerini kapsamayan; genç işsizliğinin sorumluluğunu gençlere yıkan ve bu kapsamda güvencesiz istihdamı ve işsizliği derinleştirerek sürdüren; gençlere yönelik beceri geliştirme ve kültür sanat hizmetlerinde gençleri yalnızca yararlanıcı olarak konumlandıran; gençlerin barınma krizine dair politik vizyondan ve misyondan tamamen yoksun ve barınma krizinin yapısal olduğunu göz ardı eden; gençlere yönelik sağlık ve psikososyal destek hizmetlerine yer vermeyen; ve gençlerin iklim ve diğer çevre krizleri karşısındaki kırılganlıklarını ve bu bağlamda yaşadıkları derin hak ihlallerini sürdüren bir yaklaşıma sahiptir.

**GENÇLİK
ÖRGÜTLERİ
FORUMU**

Mart 2024

www.go-for.org